

Restaureringen af museumsskibet Gl. Turisten

I perioden 2001-2004 blev skibet restaureret af Ry Bådebyggeri. Der er dannet et skibslaug, Skibslauget Gl. Turisten, der har hjulpet med ved tilbageføringen til udseendet i ca. 1955.

Skibslauget har lagt mange arbejdstimer i projektet; og det har været et væsentligt bidrag. Skibslauget vil også fremover stå for sejladsen og vedligeholdelsen.

De økonomiske midler til restaurering, indretning, anskaffelse af redningsudstyr og indretning til formidlingsformål om bord er skaffet via støtte fra private, virksomheder og fonde.

Flere lokale virksomheder har som sponsorer ydet betydelige beløb.

De oprindelige sponsorer var:

Skibsbevaringsfonden · Århus Amts Museumsråd
Pressalit Group, Ry · Dan Boyter · Akva Waterbeds ApS
Topas Rejser · J. C. Hempels Fond · Farumgaard Fonden
KB El-teknik · Sparekassen Ry · Ry Højskole · Fraster ApS
Importør af Gl. Turistens YANMAR motor: Gertsen & Olufsen
Familien Hede Nielsens Familiefond
Hans Henrik Nielsen · FerskvandsMuseumsForeningen
Tips og Lottomidler (Friluftsrådet)

Gl. Turisten som formidlingskib

Gl. Turisten har været afbilledet på postkort, brochurer, fartplaner m.m. fra ibrugtagningen af skibet i 1922 og helt frem til i dag. Skibet har således igennem flere generationer præget mangemenneskers oplevelse af Det midtjyske Søhøjland. Den historiske tradition for sejladse på søerne mellem Ry og Silkeborg har Ferskvandsmuseet besluttet at videreføre i form af specielle formidlingsture. Gl. Turisten tilbyder sejlene kultur- og naturformidling for bl.a. grupper som skoleklasser, lejrskoler, sponsorer og virksomheder. Eksempler på temaer inden for emnet de ferske vande:

Natur

Fuglekolonierne, sivskoven og rørsumpen
Livet ved de ferske vande – Det midtjyske Søhøjlands karakteristiske fugle samt odderen og andre dyr.
Måle sigt dybde i vandet, se på alger, fiske og identificere fugle
Geologi og landskab – hvordan er området dannet, dødis, koller, bevoksning osv.

Kulturhistorie

Vandskab og landskab – klostrenes påvirkning af landskabet gennem opstemninger, dæmninger og mølleanlæg.
Spor efter stenalderens mennesker.
Fra forhistorisk tid til Ry Stationsby
Middelalderlige borganlæg.
Himmelbjergegnens turisme – fra Blichers himmelbjergmøder til vore dage.
Landskabet med de mange udsigtspunkter – egnens malere.

En del af formidlingen er at opleve, hvordan turistsejladse har været i gamle dage. Derfor sidder alle på træbænke som i 1950'erne.

Henvendelse om sejladse:

Steen Rytter, tlf: 8689 1609/4025 4240 · glturisten@glturisten.dk

Henvendelse om skibslauget:

Finn Gade, tlf: 8689 2817/4169 8802

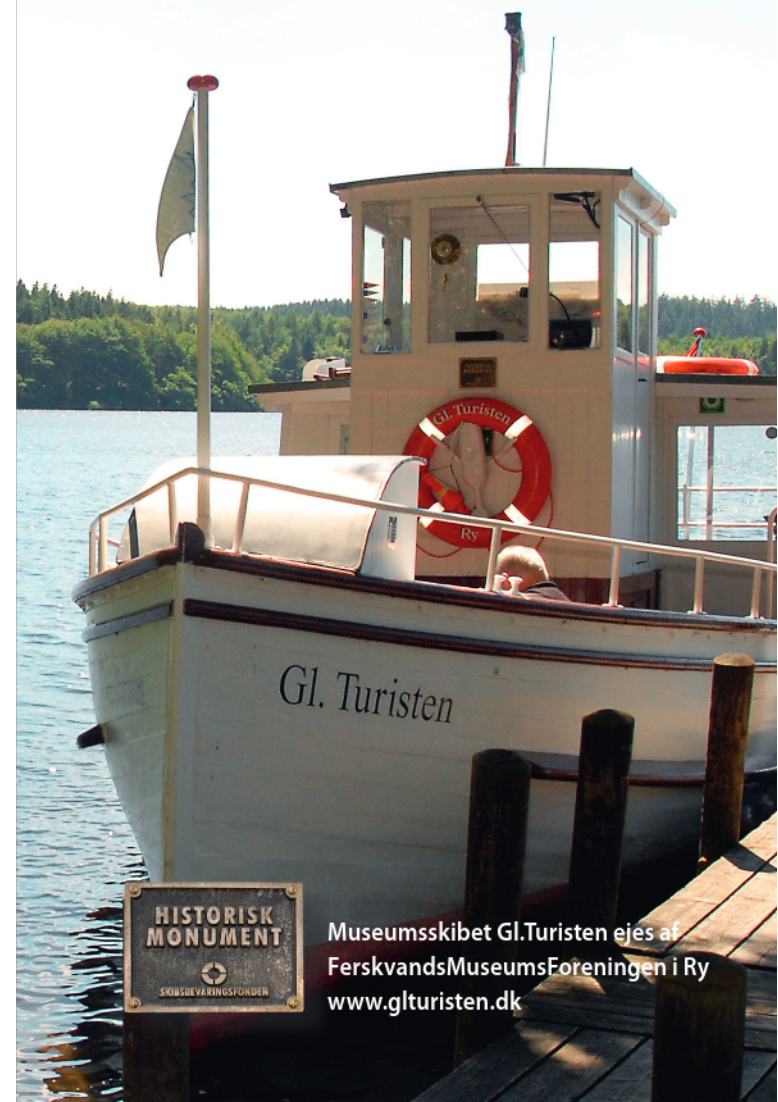
Udgivet 2023

MUSEUMSSKIBET

Gl. Turisten

Over 100 år gammel
bevaringsværdig passagermotorbåd fra 1922
ET HISTORISK MONUMENT

Museumsskibet Gl. Turisten ejes af
FerskvandsMuseumsForeningen i Ry
www.glturisten.dk

Rutebådssejlad fra Ry Havn

I 1861 opnåede Hjejleselskabet tilladelse til rutebådssejlad på søerne mellem Ry og Silkeborg. Fra starten i 1861 var det dampskibet Hjejlen, som sørgede for transport af personer og gods.

Da jernbanen i 1868 kom til Skanderborg, blev der i en kort periode indsat dagvogn mellem Skanderborg og Ry, så passagerer og gods kunne komme videre til Ry Havn.

Det sluttede, da jernbanen den 2. maj 1871 åbnedes til Silkeborg.

I 1890-erne stationeredes en af selskabets både i Ry til at stå for sejladsen mellem Ry og Laven/Himmelbjerg.

Mandskabet fra Silkeborg måtte overnatte på Ry Hotel.

Senere tog personalet toget om morgenen til Ry og tilbage igen om aftenen til Silkeborg. Det var upraktisk og samtidig var det økonomiske overskud minimalt.

Derfor overdrog Hjejleselskabet i 1923 Himmelbjergruten til bådejer R.P. Willumsen, Ry. Selskabet fastholdt retten og pligten til sejlad fra Ry.

Ry Turistbåde

I 1922 startede 4 Ry borgere, R.P. Villumsen, N. Vestergaard, J. Pedersen og R. Lauersen "Ry Turistbåde". Det første år sejlede man kun udlejningsture med nybygningen Turisten. Året efter i 1923 overlod Hjejleselskabet rutebådsejladsen Ry Himmelbjerg til Ry Turistbåde. Ry turistbåde har gennem årene haft flere ejere. Fra 1921 var det J.P. Villumsen. Fra 1948 Hans Jensen. Fra 1959 Sigurd Fogh. Fra 1961 Peter Hansen. Fra 1965 Tage Hjort. Fra 1972 Bent Hausgaard. Fra 1980 Arne Jakobsen. Fra 1983 Karl Gustavsen. Fra 1990 Ketty og Verner Andersen. Fra 1997 Marianne og Eigil Nielsen. Fra 2008 Hjejleselskabet.

Gl. Turistens historie

Gl. Turisten blev bygget på en plads, en midlertidig bedding, i tilknytning til savværket på Siimtoften i Ry. Beddingen har formentlig ligget nedenfor den nu nedrevne Ry Mølles Fabrikker på

søfronten ved Ry Havn. Gl. Turisten er kraelbygget af lærk på eg og er 14 m lang og 3,4 m bred. Hun er målt til 18,41 brutto- og 14,49 nettoregister-tonnage.

Den blev udstyret med en 4 cyl. Volvo Penta benzinmotor. Båden opmålt af skibstilsynet til 65, senere 75 passagerer.

R.P. Willumsen stod i 1921/22 for byggeriet af Gl. Turisten sammen med tre lokale håndværkere. Han var formand på savværket Ry Mølles Fabrikker og var ikke skibstømrer. Derfor havde bådebygger M. Christensen, Silkeborg, det overordnede opsyn med byggeriet. Han var samtidig opført som bygmester i skibets tilsynsbog.

Efter rådgivning af Skibsbevaringsfonden, der erklærede skibet for bevaringsværdigt fartøj, købte FerskvandsMuseum i 2001 skibet. I 2001 til 2004 blev skibet restaureret af Ry Bådebyggeri. I 2004 blev skibet døbt Gl. Turisten, og godkendt af Søfartsstyrelsen til erhvervssejlad med 2 mands besætning og 30 passagerer. Efter kommunesammenlægningen i 2007 blev FerskvandsMuseum sammenlagt med Museum Skanderborg og ejerskabet til Gl. Turisten overgik til FerskvandsMuseumsForeningen.

Skibsbevaringsfondens erklæring

I 2001 blev Line (tidl. Turisten) synet af Skibsbevaringsfonden, som senere erklærede båden for bevaringsværdig passagerbåd.

Samtlige andre skibe på Himmelbjergsøerne er blevet bygget på værfter langt væk fra Det midtjyske Søhøjland for derefter at blive samlet til hele skibe og apteret i Silkeborg. Dette gør også Museumsskibet, Gl. Turisten til noget særligt.

Skibsbevaringsfondens vurdering førte til, at Ferskvandsmuseet købte Line. Af historiske grunde ønskede museet at bevare det oprindelige navn. For at udelukke forveksling med rutebåden Turisten omdøbtes Line til "Museumsskibet, Gl. Turisten".

I 2012 blev Museumsskibet, Gl. Turisten klassificeret som HISTORISK MONUMENT af Skibsbevaringsfonden der erklærer at:

Den bevaringsværdige passagermotorbåd Gl. Turisten vurderes af Skibsbevaringsfonden som en umistelig del af den sejlede danske kulturarv. Gl. Turisten fremtræder særdeles velrestaureret og med høj autenticitet i relation til den tid, skibet repræsenterer.

Skibet anerkendes således som et betydningsfuldt eksempel for forståelsen af vor søfarts historie og udvikling.

Kun ganske få skibe i Danmark har denne klassifikation.